

SLOVENSKI NAROD.

Slovenski Narod velja:

v Ljubljani na dom dostavljen	K 24-	v upravnemu prejemaju:	K 22-
celo leto	12-	celo leto	11-
pol leta	6-	pol leta	550
četr leta	2-	četr leta	190

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflova ulica št. 5, (l. nadstropje levo), telefon št. 34.

Ljubljanski volilni red

Občinski svet ljubljanski se je v svoji sinočni seji bavil z volilnim redom, ki ga je sklenila klerikalna večina v deželnem zboru, in ki ga hoče usiliti mestni občini ljubljanski proti volji prebivalstva in njegovih zakonitih zastopnikov.

Ta razprava v sinočni seji občinskega sveta je bila mogočen odgovor na atentat, ki bi ga klerikalna stranka rada storila na mestno občino in je izvenela v imponočem protest zoper postavolomstvo in neposnosten, s katero bi si ta koruptna družba, ki se imenuje klerikalno stranko, rada podvrgla ljubljansko občino.

Kritični pretres načrta, ki so ga v deželnem zboru skovali klerikalcii, je podal nad vse zanimiv rezultat. Na eni strani je pokazal vso brezvestnost in zlothost, s katero se upajajo klerikalcii teptati veljavne postave, na drugi strani pa je pokazal gorostasno nevednost in šušmarstvo teh klavrnih postavolomstev. Takega skrupcu, kakor ga je sklenila klerikalna stranka v kranjskem deželnem zboru, pač še ni dal noben zakonodajen zastop iz rok. Vsakdo ve, na kako nizki stopinji inteligence stojijo ti klerikalni napihnjeni, in kako ubožne so njihove zmožnosti, a kdor se hoče prav prepričati o tem, ta naj si privoči občinski volilni red, ki so ga sfliskali klerikalcii, in naj ga primerja s stvarno in temeljito kritiko, ki jo je učakal ta volilni red v občinskem svetu.

Že samo določa, da deželnim odboru lahko kar kratkim potom proti volji prizadetih občin priklopiti mestu ljubljanskemu katerekoli vasi, je taka, da bije vsem pravnim pojmom v obraz. Že v deželnem zboru so ljubljanski poslanci opozarjali, da je to flagrantno kršenje občinske avtonomije, a klerikalcii se na to niso ozirali, ker pač niti jasnih pojmov nimajo o avtonomiji. V sinočni seji občinskega sveta smo pa izvedeli, kako uprav zločinsko postavolomstvo obsegata določba. Izvedeli smo, da je najvišja instanca v vseh upravnih zadevah že mnogokrat jasno in nedvomno razsodila, da je tako postopanje popolnoma nezakonito in nedopustno ter v direktnem nasprotju s postavno zajamčeno občinsko avtonomijo. Če merodajni klerikalcii tega niso vedeli, potem je to dokaz njihove nevednosti, njihove površ-

nosti in zanikrnosti pri sestavljanju in sklepanju važnih zakonov, če pa so to vedeli, potem priča to, da nima nobenega spoštovanja pred postavami, da so ljudje brez vesti, brez čuta za pravico in potem je deželo kranjsko obžalovati, da je njena uprava prišla v take kremljje.

Izvedeli smo v sinočni seji občinskega sveta še veliko drugih reči. Točka za točko klerikalnega načrta je učakala uničevalno kritiko in potite so bile s tako stvarnimi, s tako tehtnimi, s tako prepričevalnimi argumenti, da ni proti njim nobenega ugovora.

Soda občinskega sveta nad zmatilom, ki ga je ustvarila klerikalna stranka, je bila uničevalna. Naravno je, da je občinski svet odklonil pritrdirjev temu, iz strankarske gospodstva željnosti porojenemu načrtu, in da je protestiral proti temu, da bi ta nezaslišani načrt zadobil postavno veljavo. S tem je občinski svet branil korist in pravico mesta ter njegovega prebivalstva, za kar mu bodo vsi hvaležni.

Ta volilni red in mestni statut ne morejo postati zakon, če hoče Avstrija še veljati za pravno državo, če so v Avstriji postave še kaj vredne in če še ni zagospodovala na mestu pravice in postave gola samovoljnost.

Proti nemščini.

Ceški deželní odbor je dobil v roke rekurz zaradi nemške psihiatriske klinike, ki je poslala deželnim blaznicim nemški dopis, ki ga pa ta ni hotela sprejeti, češ, da nemščina njen uradni jezik. Deželní odbor je v svoji seji sklenil pozvati blaznico ravnateljstvo, naj vprihodnje dopisuje vedno le češko.

Avstrija in Rusija.

Turški listi z veseljem pozdravljajo zblizjanje med Avstrijo in Rusijo, in vidijo v njem jamstvo za mir in za status quo.

Potovanje kralja Petra.

Kralja Petra je car prav prisreno sprejel. Pri slavnostni gostiji na čast kralju Petru v Carskemu selu je car v ruskem jeziku napisl kralju Petru; pozdravil je prijateljsko razmerje, ki veže oba sorodna naroda in je izjavil nado, da bo prihod kralja Petra v Petrograd brezvonomno utrdil mir in red, ki ga Srbija potrebuje za svoj razvoj. Kralj Peter

spet privlekel na stezo. Gotovo, bolj utrujenega se je čutil, kakor kadar razsoja najzahtevnejše pravde. Dete je pa še vedno kričalo. Zato in pa da bi ga odtegnil vsaki nevarnosti, se skloni, s svojima kitastima rokama seže v voz, vzdigne otroka s svileno odelico in volnenim podložkom vred ter ga vzame v naročo.

S to meseno kepo v rokah pa gre proti klopi in sede. Pa glejte ga spaša! Ko je Milaneček zajahal Strnadovala kolena, se je naenkrat pomiril. Kakor bi trenil, je vtipnil, nakar je začel radovedno opazovati svoje novo pestunje. Vse se mu je zdelo takoj čudno na njej: kosmata brada, svetičipalnik, zlata verižica na prsih. Sicer pa vključi natančnosti opazovanja je bil na jok za vse slučje še vedno pripravljen. Usta je kremžil, iz oči so se mu pa še venomer debele solze valile. Vendar polagoma so sože usahnilne, krivenčaste poteze okrog ustec pa so se zravnale. In zdaj je samo še zamoklo žlobudral v ajastnjem praježiku arioevropskem, od časa do časa pa tudi rezko zavrikal.

Zavriskal pa je, kadar se mu je posrečilo, da je vlovil Strnada za brado; tedaj ni bil čisto nič ralilo. Potegnil je zanjo, kar je najbolj mogel. Ko se je pa natezanja naveličal, je začel s svojimi tolstimi ročicami bobnati po njegovem obrazu: da

Inšerata velja: petrostopna petit vrist za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih inšeracijah po dogovoru.

Upravnemu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inšerati itd. to je administrativne stvari.

Poznamena številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istobne vposlatve naročnine se ne ozira.

Narodna tiskarska točka št. 85.

Slovenski Narod velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:	K 25-	za Nemčijo:	K 28-
celo leto	13-	celo leto	650
pol leta	6-	na mesec	230
četr leta	550	celo leto	K 30-

Vprašanjem glede inšeratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znamka.

Upravnemu: Knaflova ulica št. 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85.

premične, kakor v mnogih drugih umetniških hramih, zatorej ni mogoče dati vsaki razstavi tistega okvirja, ki ji sodi. Tudi ni mogoče umetnikom, da bi do kraja uveljavili dekorativno načelo — tretja dvorana, na primer, je zelo pisana, razcepjena in razkosana. Še manj pa jim je mogoče, da bi se ravnali po idealnem načelu: vsakemu umetniku svoj dom, svoj poseben okvir, ki bi krepilo podprt celotni vtis, podčrtal umetnikov značaj. Da vsega tega ni mogoče, niso krivi umetniki, temveč različni oziri, ki so v naših krajih prava egiptovska nadloga in so bili na škodo že marsikateri pošteni etvari.

Kolikor pa so umetniki mogli storiti, so storili. Kljub vsem težavam in zaprekam, ki jih je bilo treba premagati ali vsaj prikri, se razstavi pozna, da jo je s skrbjo in ljubeznijo ravna veča roka umetnika. Ko stopi človek vanjo, se takoj čuti nekako domačega, posebno še v prvi dvorani, kjer mu zasije sama spomladanska svetloba v očo, v obraz in v srce. In mahoma te prešine sladki, veseli občutek: ta umetnost je resnično slovenska, nikjer drugje ni mogla vzkliti, nego iz naših tal; tvoj jezik govori, tvoja pesem poje, na obrazu se ji pozna tvoje radosti in tvoje bolesti ...

Težko je z besedo povedati. Težje je s kratko besedo, kaj je naša umetnost, kdo je našen umetnik. Po navadi smatrajo za našo narodno umetnost stare ornamente, risbe na skrinjih, parjh in v piruhih, avbe, peče, pasove in tako dalje. To je res bila naša narodna umetnost, toda ni več. Stvar je po mojem taku: vsaki narod, ki ima resnične umetnike, ima že zategadel svojo narodno umetnost. Resničen umetnik poje, piše, slika, modelira čisto nezavedno iz duše svojega naroda in svojega časa. Zunanjá teknika nima v tej stvari prav nič opraviti. Na Dunaju sem videl dela ruskih umetnikov. Ni bilo treba, da so napisali v katalog: »Ruski umetniki«; kdor je inel oči zato, da gleda, jih je spoznal že od daleč. Pa vendar je bila njih zunanjá teknika sorodna tekniki francoskih, nemških, angleških umetnikov; in tudi niso slikali, kolikor se spominjam, bizantinskih kupol in ikon, narodnih in starih skrinj, bile so večinoma »čisto navadne« pokrajine: dreve, gozd, polje reka ... O, če bi bil elegantni Somov prišel v Ljubljano! Očitali bi mu bili, da ni naro-

lo zmenil za zadrgo, v katero je pravil Strnada. Široko se je smejal in razposajeno brlizgal, uprav kakor bi se norčeval iz vseh sodnikov na svetu, iz nižjih in višjih obenem.

Sele čez nekaj časa je utihnil, in sicer popolnoma utihnil; to pa zato, ker smejeti se in brlizgati ni več utegnil. Utiegnil pa ni, ker je imel dosti potrebnejši opravek. Sicer je bil ta opravek čisto vsakdanji; kar je bilo nenavadnega na njem, je bilo samo to, da ga je opravil Strnada na kolenih. Toda kaj je pa hotel, ker je bila nujna potreba; dopovedati mu pa tega ni mogel, kakorkoli bi bil rad. Saj različna skrivnostna znamenja mu je dajal; vendar dr. Strnada jih ni razumel. Seve ker je bil vse preveč dober jurist, da bi bil zadost podkovan tudi v drugih panogah človeškega znanja. In tako se je žalil, da je zgodilo, da je šele potem spoznal, kaj je Milaneček napravil, ko je mokri učinek njegovega delovanja obutil skozi svoje nove, lepokarirane hlače, ki so bile iz najfinijega angleškega ševinta. Tedaj, ko je bilo že zdaj naprej, je šele skočil po koncu, zgrabivši otroka za nadlehte; nakar ga je držal daleč od sebe, tako da je nedolžni ubozec bingljal med nebom in zemljom.

K ardi je to trajalo le kratko trenotek, ker v tem času je pritekel

kar poprek, kamor je ravno naneslo, po licih, nosu in ustih. In silno ga je to bunkanje veselilo; tako se je kahljal in brlizgai, da ni mogel niti slišno požirati sproši. Po podbradku so se mu cedile, s podbradka pa so kapljale na srajčko.

Ko bi imel Strnada lica iz stekla in nos iz lepenke, bi bil na sebi kaj hudo občutil oni otroški nagon, ki so mu učeni možje nadeli ime »otroška uničevalnost«. Ker pa je bil njegov nos iz močnega hrustca, lica pa iz hrapave kože, zato teh udarcev ni težko prenesel. Nasprotno, še srejeti se je moral, ko je videl, s kako veselo vnuco otroku udruha okrog sebe. Pa ne samo ta; celo ljubek se mu je zdel, in sicer čimdalje, tem ljubkejši. Če le ni bila to grda samoprevra. Toda bila ali ne bila; resniča je, da ga je slednji slepa ljubem takoj premamil, da je dete prijel za podzaduhi, je nekaterikrat nežno zaučkal, nato pa mu kar več poljubov po vrsti pritisnil na slinasta ustea.

Ravno tedaj pa, ko je otroka srčkal in ljubkal, je pridobil po stizi njegov nivovalni predstojnik, dvorni svetnik Zapahen. Strnada se ozre; vendar preden se mu je mogel spodobno odkriti, ga je ta že nagovoril: »Tako je prav gospod doktor, tako! Zgodaj se je treba privaditi temu delikatnemu poslu. Glejte, jas se mu

To reči, pa v svoji nejvolji precej trdo posadi Milanečka sobi na kolena. Toda otrok se je preneto na

LISTEK.

Doktor pestunja.

Humoreska. Spisal dr. Korun.

(Konec.)

Toda vsi laskavi priimki niso niti pomagali, kakor da bi otrok sumil, da ni niti betvica iskrenosti v njih, temveč gola hinavščina in samopridost. Vedno bolj se je órl in zmeraj hujše razsajal, tako da je tudi krotkemu Strnadu končno pošla potrežljivost. Zato je, uvidevši, da vsa njegova pestunska modrost nič ne zadeže pri tem okroglem kričaču, nejevoljen odstopil od vozička: »Se pa deri, stvar uderena!« je jezzen zgodnjal. »To pa že pravim: Deset izanskih pravdarjev laglje uženeš ko enega otročaja!«

Ni pa še dobro teh tehtnih besed izgovoril, ko se naenkrat voziček zaradi detetovega gomezljanja premakne in začne navzdol lezti po rebri. O jej! Strnada je pri pogledu na to kar sapo zaprl. Z urnim skokom ga je dohitel in zgrabil za locen. Ta bi bila lepa, mu je završelo po glavi, ko bi se voz prevrnil, otrok pa pol! In kurja polt ga je oblila pri tej misli.

Ves poten je bil, ko je voziček

je Ljubljano razdeljal potres. Dr. Lueger takrat sicer še ni bil dunajski župan, pa je predlagal Ljubljani podporo 10.000 K. in potem zopet 10.000 K. Tudi zastopnike Ljubljane je pri vsaki priliki odlikoval Župan pove, da je imenom Ljubljane izrazil podzupanu dunajskemu dr. Neumayerju sožalje. Izraz sožalja obč. svetnikov se zabeleži.

Za mestne uboge
je poslal grof Harrach 2000 K. Pošlje se mu pisemna zahvala.

Zahvale

so poslala nekatera društva za podpore, med njimi družba sv. Cirila in Metoda za dar obč. svetnikov 615 K.; obč. svetnik bodo izmed sebe imenovali troje pokroviteljev in na mestnikov.

Dopolnilne volitve

v obč. svet so dale povod samo dvema reklamacijama, »Slov učit. društvo« in »Učit. društvo v pomoč vdovam in sirotom«. Reklamacija se ugodi in obe društvi se vpcavita v 3. vol. razred

Mestna vodovodna naprava

v Klečah se razširi. Nabaviti bo treba nov parni kotel, stroj, črpalko itd. Oferiralo je 5 firm, od teh je — izvzemši parni kotel — najcenejša tovarna v Andritzu, zahteva za parni stroj itd. 99.128 K; za parni kotele pa praska tovarna Ruston & Co. 21.593 K. Odda se tema dvema.

S tem v zvezi je povečanje prislopa: želesna strela konstrukcija, krita z želesno pločevino, delo dobi najcenejši ponudnik Žabkar za 8620 K.

Občinski red in obč. volilni red za Ljubljano.

Poročevalce personalnega in pravnega odsaka dr. Triller govori sledeče: Deželini odbor je pozval s posebnim dopisom z dne 29. jan. mestno občini, da poda svoje mnenje tekom dveh mesecev o spremembah obč. reda in o novem volilnem redu za mesto Ljubljano, kakor jo je sklenila večina dež. zbor. S tem dopisom je postavljen obč. svet pred nenačadno nalogo, pred unikum v ustavnem življenju: naj izreče svojo sodbo o zakonu, ki globoko reže mesto mestno občine, ki pa je bil sprejet v dež. zboru in contumiam v vseh treh branjih in ki se zato ne more več spremenjati. Nič preveč ni rečeno, če se tako postopanje imenuje ironiziranje mestnega zastopa. Zgodovina tega načrta je sledeča: dne 12. marca 1907 je ljubljanski obč. svet sklenil spremembu volilnega reda, ki bi omogočala tudi tistim stanovom zastopstvo v obč. svetu, ki še niso imeli tam zastopstva. Ta načrt volilne reforme je bil pravčasno predložen dež. odboru, da ga predloži dež. zboru. Dež. odbor tega ni storil, vrgel je oni načrt v koš, predložil pa je dež. zboru lasten operat, ki z onim načrtom nima prav čisto nič skupnega. Ta svoj elaborat je dež. odbor sklenil, ne da bi se mu bilo prej zelo vredno vprašati za svet mestno zastopstvo. In ko je bil ta načrt že sprejet v dež. zboru je postavljal dr. Šusterič omalovaževanju, preziranju in brutaliziranju obč. sveta krono s tem, da je predlagal naj sedaj obč. svet pove o načrtni svoje mnenje. To je nekako tako kakor če bi gospa Ljubljana svoje obnošeno, poprave potrebno obuvalo izročila mojstru v popravilo, mojster pa bi ji prinesel novo obuvalo, ne da bi bil prej vzel mero, če: ne čevelj po nogi, noga se mora ravnatiti po čevelju; hoditi boš moralna v teh čeveljih, ker so meni všeč, pa naj

so ti prav ali ne! Vprašanje je, ali je pa Ljubljana v to zavesana? Če ostane za enkrat kvaliteta volilne reforme na strani, je vendar ne celo svetu tako, da so sprememajo statuti avtonomnih mest le na iniciativi dotednih mest; tako je bilo v Brnu, v Linzu, na Dunaju, v Kolcu in v Morasu. Slednji dvek mest volilna reforma ni ugejala tirolskega dež. odbora, pa je ni vrgel v koš, temveč jo je vrnil, da se obč. svet še enkrat s njo peda. Narodno-napredni deželni poslanici so v odseku in v dež. zbornici opozarjali večino, da s svojim postopanjem krši avtonomijo mesta Ljubljane, ampak vse besede so bile le bob ob steno politične nedostojnosti. Narodno-napredni deželni poslanici so se absentirali od podrobne razprave, in rotovo jim tudi obč. svet v tem pritrjuje.

In sedaj kar se tiče merit. Župan je predložil personalnemu odboru obširno poročilo o tem zakonskem načrtu; v poročilu so naštevi vsi grehi in hibe tega načrta. Odvrača bilo prebrati celo poročilo, ker ga imajo vsi obč. svetovaleci v rokah. Odsek se v polni meri pridružuje vsem izvajanjem tega poročila. — Kaj se namerava s to spremembom? Nikakor niso bili zanj merodajni stvarni motivi, temveč politična strast. To dokazujejo predvsem §§ 1a, 15, 17, 18 in 19 načrta. Poseben § 1a. Ta paragraf določa, da sme dež. odbor svojevoljno razširjati ali na skrečati mestni pomerij. Ta paragraf je nekaj strahovitega, nečuvanega, nemogočega, in niti trenutek ni mogoče dvomiti o tem, da vlada, če je le kolikaj pravična, tega načrta ne bo dala v sankcijo. Tendenca tega paragrafa je jasna. Doslej so imeli volilno pravico v ljubljanski obč. svet le taki znanji volilci, ki so imeli v Ljubljani svoje oskrbnika; to je bilo pravično, ker je to bil dokaz, da ima dotičnik interes na mestnem gospodarstvu. Načrt deželnega odbora se je izpostavljal tora principu in je določal, da imajo samo tisti znanjni volilci, ki plačajo od svojih posestev v Ljubljani vsaj 6 K. zemlj davka. Ustavni odsek pa je črtal ta cenzus, in v § 15. o njem ni več govorja. Če se postavi pa ta paragraf v zvezo s § 1a, je jasno, da bo imel lahko v Ljubljani volilno pravico vsek kmet, ki plačuje le po en vinat cesarskega davka v Ljubljani. To je nečedna tendenca teh paragrafov. Kdor te tendence, te kvintesenco celovilne reforme ne vidi, je spleten: ti paragrafi bodo nekaka tovarna volilcev. Centralna vlada pač ne bo slepa. S privoljenjem deželne vlade bo dež. odbor na podlagi § 1 in § 15 sfabriciral na tisoče volilcev, ki na mestnem gospodarstvu ne bodo imeli nobenega interesa: le majorizirali bodo mestno prebivalstvo. To je efekt cele stvari. Dalje določa zakonski načrt, da voli v 1. razredu le en del teh davkopalcev, drugi del voli v 2. razred obenem s tistim uradništvom, ki plačuje nad 30 K. dohodarine; ostalo uradništvo na voli v 3. razredu, in mora še dve leti čeketi. Torej ta načinješči gospodarski stebor Ljubljane, ki tu pušča vse svoje dohodke, nima tistih pravic, kot vsak navaden poslovski kmet. Zadnji delavec v Ljubljani ima gotovo več interesa na mestnem gospodarstvu kot najbogatejši kmet. Saj plačuje gostačino, vodarino, nosi sploh vsa mestna bremena, in krvica je, če nima takih pravic kakor kmet. Načrt je «contra bonos mores», je kričeča socialna krvica. Vo-

lila načrta obč. sveta z dne 12. marca 1907 je bila veliko bolj demokratična. V 1. razredu so dominirali lokalni poslaniki, trgovci itd., v 2. razredu inteligenčni sloji, v 3. razredu male obrtništvo in 4. razred je bil rezerviran organiziranemu delavstvu. Zastopani so bili vsi gospodarski in socialni sloji. Dež. zbor pa je sklenil načrt, po katerem bi na gospodarski stan pobjil drugega, na mestu socialnega dela bi stopila politična strast. — Načrt določa za volitve proporcijo. Ta pa se mora izpeljati, kakor čisto prav omenja v svem poročilu župan, od zgoraj navzdol. Tudi s splošno in enako volilno pravico je bilo tako. Dež. zbor je proporcijo sklenil le iz političnih vzrokov. Občina pa ni politična korporacija. — Očita se obč. svetu, da se stava v njem ni zdrava, ker je politično uniformiran. To je pa le slučaj, da so si obč. svetovaleci glede politike edini; zastopajo pa različne gospodarske interese in izključeno je, da bi en gospodarski stan majoriziral drugega. Tega pa ne bo več, če se razalizira načrt deželnega zbara. Če danes obč. svet s silo protestira proti temu načrtu, ne dela to zategadelj, da bi branil svoje posestno stanje, temveč zato, ker načrt vsebuje kršenje mestne avtonomije, ker je krivičen, pogubonosen in tehnično deloma neizvedljiv. — Govornik zaključuje apelijoč na vlado z besedami kralja Filipa II.: Kardinal, misimo storili svojo dolžnost, storite tudi vi svojo! (Dolgotrajno odobravanje.)

Nato dr. Triller predлага imenom personalnega in pravnega odseka sledečo resolucijo:

Občinski svet stolnega mesta Ljubljana:

1. Se v polnem obsegu pridružuje vsem ugovorom in pomislikom, katero uveljavlja g. mestni župan v svojih poročilih z dne 5. in 15. marca 1910 zoper načrt zakona glede izpremembe občinskega reda in občinskega volilnega reda za deželno stolnico Ljubljano, kakovšen je bil sprejet navzve protestu vseh ljubljanskih deželnih poslancev v deželnem zboru kranjskem v seji z dne 26. januarja 1910. — Poročili županovi tvorjata tedaj v tem pogledu sestavni del današnjega sklepa občinskega sveta;

2. protestuje slovesno zlasti tudi zoper dejstvo, da se zakonitnu zastopstvo mestne občine ni dala prilika, da bi bilo pravočasno izrazilo in sporočilo deželnemu zboru svoje mnenje o predlogu deželnega odbora na izpremembo mestnega statuta ljubljanskega; (priloga 170 deželnega zbara);

3. protestuje istotako zoper postopanje deželnega odbora, ki je opustil predložiti deželnemu zboru peticijo občinskega sveta na izpremembo občinskega volilnega reda za Ljubljano z dne 12. marca 1907 predloženo z dopisom mestnega magistrata z dne 26. decembra 1908 št. 13.366 ex 1907;

4. konstatrje, da uvodoma navedeni sklep deželnega zbara kranjskega z dne 26. januarja 1910 vsebuje protizakonito kršenje avtonomije deželnega stolnega mesta, da je v svojih vodilnih načelih (§ 1. a obč. reda in §§ 15. 17. in 18. obč. volilnega reda, — cf. § 3. odst. 3 sedanjega mestnega vol. reda in § 11. c predloga deželnega odbora 170) nemoralen in socialno krivičen, ker na kvar mestnemu gospodarstvu omogočuje majorizacijo pravega mestnega prebivalstva po umetno fabrikovanih vnosnih volilcih, faktično pro-

stiči vseh mestnih bremen; da pa tudi sicer ne odgovarja socialni in gospodarski strukturi deželnega stolnega mesta in da je končno tehnično neizvedljiv.

5. naprosto valed tega visoko c. kr. vlado, da tega zakonskega načrta ne predloži v Naučijo sankcij:

6. zahteva, da deželni odbor vovodine Kranjske predloži deželnemu zboru že imenovanu peticijo občinskega sveta ljubljanskega z dne 12. marca 1907 in pa današnji sklep v svrhu novega razpravljanja in sklepanja o načinu reforme mestnega statuta ljubljanskega;

7. si pridržuje pravico, pravčasno predložiti deželnemu odboru tudi še peticijo na izpremembo občinskega reda v smislu poročila in načrtu mestnega župana Ivana Hribarja z dne 1. oktobra 1905;

8. predstojiči sklep z vsemi navedenimi poročili in z zapisnikom današnje seje se imajo nemudoma predložiti veleslavnemu deželnemu odboru kranjskemu glede na poziv z dne 29. januarja 1910 št. 1934 z izrazom obžalovanja, da se je postavil mestni občini neprimerno kratek rok za presojo uvodnega navedenega zakonskega načrta, obenem pa tudi visoki in enako volilno pravico, in to tudi uradništvo, ne more tega bagatelizirati.

K besedi se oglaši podžupan dr. Tavčar: Z ozirom na temeljito poročilo županova in poročevalcev je pravzaprav odpadla potreba o tej zadevi še kaj govoriti. Razmere so jasne, in jasno je tudi, da je ni v Avstriji vlade, ki bi mogla tak načrt predložiti v sankcijo. Kranjski deželni zbor ima pač svoje sklepe za resne, za šalo najbrže ne sklepa. In če je večina sklenila, naj se zashiči tudi mestna občina, je tudi ta sklep smatrati resnim. Podlaga za ta sklep je pač, da je večina mogla misliti, da je tak položaj, da bi mestni zastop lahač k logičnega ugovorja proti načrtu volilne reforme; deželnozborska večina se pač ni hotela norčevati in bo pač uvaževala stvari, ki so pa metne in logične; vestno bo moral deželni odbor presoditi ugovore in jih predložiti dež. zboru. Kakšne posledice bo to imelo? Predložiti se bo moral cel načrt spet dež. zboru. Če bi pa dež. odbor v kot potisnil vse ugovore mestne občine, in predložil v sankcijo načrt tak kakovšen je, bi pa s tem pokazal, da se norčuje naravnost iz najvišjega faktorja v državi, in da vzlič temu zahteva od cesarja, da potrdi načrt. Minister Hacirtl je sicer zelo ošaben mož, ampak dovedati si bo pa najbrže vendarle pustil, da takega načrta ni mogoče predložiti v sankcijo.

Zakon sam, kakor je poročevalce že naglašal, ima svojo politično tendenco. Slovenska ljudska stranka dobro ve, da v Ljubljani sami nima večine, zato bi si pa rada ustvarila umetno večino, da bi dobila Ljubljano v roke. Ta tendenca je zavrljiva. Občinski zastopi niso politične teme v gospodarske korporacije. Če je reforma potrebna, morajo biti pri nji merodajni momenti gospodarske narave. In kar se mestnega gospodarstva tiče, je treba poudariti, da v celem prihodnjem stoletju Ljubljana ne bo tako napredovala, kakor je v tej dobi, ko je Hribar bil župan. Gospodarski momenti torej ne opravljajo kdake kako posebne reforme. Ampak Slov. ljudska stranka bi v Ljubljani rada prišla do veljave. Ustvarila je za Ljubljano ravno tak volilni red kakor za zadnjo občino v hribih. Le ena razlika je: v kmecih občinah in v drugih mestih naj

je načrt volilnega reda je »nasprotju z obstoječimi zakoni. Deželni odbor in deželna vlada imata samo nadzorovalno pravico. To pravico zakonski načrt razširja, akoravno ni za to v drž. okvirnem zakonu nobenih privomočkov. Ko se je v dež. zboru očitala Slov. ljudska stranka korupcija, je od one strani nekdo zaklical: tudi vi boste podžupan dejali, da je minister Haerdtl obšeten mož župan ministra Haerdtla dobro pozna in je na Dunaju dosti občeval z njim, pa lahko izjavlja, da je minister Haerdtl zelo uljuden in previden ter pameten mož. Zato prosi podžupana, naj korigira svoj izrek. Podžupan dr. Tavčar pravi, da na podlagi tega, ker je dejal župan, rad umakne svoj izrek o ministru Haerdtlu.

Obč. svet dr. Novak: Ni treba povdarjati slabe strani volilne reforme; le eno je treba povdariti: če je iustitia res se regnum fundamentum, ta načrt ne more postati zakon. Nekje v kamniškem volilnem okraju se je nek vodja Slov. ljudske stranke izjavil: nas ne briga najvišji forum, mi smo kralj. Občinski volilni red, katerega krivice in napake so se že pojasnile, je neizbrisen nadzor za Slov. ljudske stranko. Govornik se hoče dotakniti le ene konkretno točke, namreč že večkrat omenjene § 1 a. Ta paragraf lahko razširja in skrjuje meje mestne pomerije. Meje pa so vendar historične in se morajo varovati. Tudi deželni zakoni se morajo držati državnega okvirnega zakona. Načrt volilnega reda je »nasprotju z obstoječimi zakoni. Deželni odbor in deželna vlada imata samo nadzorovalno pravico. To pravico zakonski načrt razširja, akoravno ni za to v drž. okvirnem zakonu nobenih privomočkov. Ko se je v dež. zboru očitala Slov. ljudska stranka korupcija, je od one strani nekdo zaklical: tudi vi boste tako delali! Govornik pa povdarja: korupcija je korunka, pa naj pride od katereko! strani! Za ta zakonski načrt so bili merodajni le politično - strankarski nameni, zato je proti njemu treba protestirati.

Obč. svetnik Milohnova: Predloženi zakonski načrt je tak, da človeka skoro obhaja misel, da je z njim dež. odbor hotel pokazati, kakšen ne sme biti volilni red. Govornik se hoče dotakniti le dveh točk. Pred dveimi leti je sklenil občinski svet ljubljanski, naj bi se doklade diferenciale. Ta sklep še ni potren. V reformi je diferencija priznana, pa upoštevana v tem smislu, da se diferencirajo obč. doklade le tedaj, da to storiti tudi dežela. To je neutemeljeno. Druga stvar, proti kateri je treba protestirati, je omalovaževanje uradništva. Zakaj načrt tako bagatelizira uradništvo? Razlogi so znani. Izgovarjajo se s tem, da uradništvo ne plačuje nobenih dokladov. Ravno na narobe je res: posestniki, trgovci, gostilničarji itd. navale vse doklade na rame uradništva. Ono plačuje pravzaprav vse doklade potom teh posestnikov, trgovcev itd. Karm pa dene uradništvo svoj denar? Ves ostane v občini; in uradništvo je ti-

Francka in rešila oba iz neprijetne položaja.

Francka je namreč ves čas pozorno opazovala izza kostanjevega debla, kaj se je godilo doli na stezi. In od začetka je bila prav škodljivo vesela, videča, da se je načrt nje ne osveti tako dobro obnesel. Hihitala se je in smejava ter strgala Strnadu korenček. Prav se ti godi! je govorila sama pri sebi; boš pa vedel postopati za mano. Zdaj vidiš!

To pa samo od začetka. Čindalje, tembolj pa jo je mikalo gledati, s karko gorečnostjo se Strnad suše okrog vozička. Nič slabovo se mu pestovanje ne podaja, si je mislila; zares ne! — Kakor je pa nje zanimanje rastlo, tako jo je minevala maščevalnost; slednjič se je njen prejšnja skodljivo nestolnost začela kar vidno pretvarjati v sočutnost. Zato je že nekaterikrat skočila izza debla, da bi mu prišla napomoč in mu težavnji posel odvzela; zlasti je ne samo skočila, ampak tudi zamolklo vzkliknila tedaj ko je bila opazila, da je voziček začel dřičati po rebri. Toda ko ga je Strnad pravčasno zgrabil za locen in nato vzel otroka v naročje, se je sreča skrila, napeto opazujč, kako Milanček srčka in uječa. Ker pa je bil Milanček njen ljubček, zato je naravno, da ni mogla dolgo in resnično inzreti onega, ki je njenega ljubčeka ljub-

</div

sti faktor, ki povzdriguje davčno moč občine. Tudi učitljivo plačuje uradništvo. To bagatelizraje jo žaljivo in treba je slovensko protestirati proti takemu nesramnemu iztijenju uradniškega stanu.

Ker se nikdo več ne oglaši k besedi, se glasuje o predlogu personalnega v pravnega odseka. Zupan konstatira, da je predlog soglasno sprejet. Zahvaljuje se poročevalcu za temeljito poročilo in vsem debatantom za njih stvarna izvajanja. — Obč. svet. dr. Triller povedarja temeljito županovo poročilo in se županu zahvaljuje za trud. — Župan povedarja, da ima največjo zaslugo pri sestavi poročila mag. svet. dr. Zarnik, izreka mu zahvalo ter zaključi sejo.

Dnevne vesti.

+ »Jud je vladal Avstrijo,« to je bistvena vsebina notice, ki jo je priobčil sinočni »Slovenec« o bivšem sekcijskem šefu dr. Sieghartu, ki je sedaj postal guverner velike banke »Bodenkreditanstalt«. Kar ve »Slovenec« o Sieghartu povedati, to je posnel iz klerikalnega lista »Freistatt«, kjer pa ni nič povedano ne o Sieghartovem nasprotju Slovenom, niti o Sieghartovem prijateljstvu s klerikalemi. Tisti Sieghart, ki mu je sedaj »Slovenec« dal bre, je bil vsa leta, kar je imel moč v rokah, ne samo prijatelj »N. Fr. Presse« in »Arbeiter Zeitg.«, marveč tudi klerikalcev in mu je klerikalna »Reichspost« posvetila te dni tak slavospev, kakor noben judovski list. In »Reichspost« je imela prav, saj je Sieghart napravil sedaj veljavni volilni red za državni zbor in saj se imajo slovenski kakor nemški klerikale Sieghart zahvaliti za število svojih mandatov in zanje ugodno razdelitev volilnih okrajev. Da, jud Sieghart je vladal Avstrijo, a tako, kakor so zahtevali Nemci in klerikale. Največji deli, ki jih je izvršil Sieghart, sta nagoda z Ogrskim in volilna reforma, in pri obeh teh delih so mu bili Nemci in klerikale glavna opora. Zdaj, ko je Sieghart dal politične vajeti iz rok — ker je dosegel že vse časti, ki mu jih je bilo sploh mogoče doseči, pa je preseljal, da bi hitro še nekaj milijonov zasluzil — pač ni lepo, da pljujejo za njim tisti, ki jim je bil protektor in zaveznik, namesto klerikale.

+ Blamirani klerikale. Znano je, da so naši klerikale strupeni nasprotvni hrvatsko-srbske koalicije. Ko je koalicija leta 1905. sklenila reško rezolucijo, so naši klerikale očitali hrvatskim in srbskim narodnim poslancem, da so prodali hrvatski narod Madžarom. Ko je leta kasneje nastal med ogrsko vlado in koalicijo razpor radi železničarske pragmatike in je prišel na površje baron Rauch, so se slovenski klerikale postavili ob bok baronu Rauchu in so jeli v druži z Rauchovimi reptili denuncirati poslance, združene v hrvatsko-srbski koaliciji, da stope v službi srbske vlade in da so volejšnjaci. Ko je Friedjungov proces stril v prah vse one zlobne denunciacije in sumničenja in je koalicija s svojim sporazumom s Tom a Šćem strmoglavlila Raucha in Hrvatski zopet pridobil nad dve leti suspendirano ustavo, zopet ni bilo to po volji našim klerikalcem, češ, da je koalicija s tem izdala narodne interese in da so njeni poslanci postali madžaroni. Kakor znamo, so si klerikale meseca novembra lanskega leta kupili hrvatskega poslanca in voditelja hrvatske kmetske stranke Stjepana Radića, da bi delal njihovo politiko na Hrvatskem. Ta hrvatski zaveznički naši klerikalci je v torem govoril v saboru. In v tem svojem govoru je desao voral in blamiral vso preteklo in sedanjeno politiko svojih zavezničkih — slovenskih klerikalcev napram hrvatsko-srbski koaliciji in napram sedanjim hrvatskim vladam. Rekel je med drugim namreč to-le: »Od skupnega delovanja sedanje poštene vlade in koalicije je odvisna narodova sreča... Veseli me, da je koalicija glasom banovih izvajanj stavila za pogoj sporazuma, da se mora izvesti volilna reforma. To je tretje razdobje koalicije, ki lahko sedaj čiste in vedrega lica stopi pred narod... Kmetska stranka bo torej podpirala vlado v izvajajuju njenega programa, a tudi koalicijo v vsem njenem saborskem delovanju... Tako Stjepan Radić! Rado vodi smo, kakšno stališče bodo sedaj zavzeli slovenski zaveznički Radićevi — naši klerikale napram omraženi koaliciji. Ali se bo tudi »Slovenec« končno prilagodil pošteni narodni politiki? Ne verjamemo!

+ Persekucija idrijske občine se od deželnega odbora kranjskega nadaljuje. Po famozni rešitvi občinskega proračuna za l. 1910. je došel županstvu ukaz deželnega odbora na Oswaldovo pritožbo, da se znesek 8193 K 62 v za predizdavanje hiše št.

500 ni smel izdati in občinski odbor, temveč imajo poskrbeti za pokritje navedenih stroškov oslige, ki so jih povzročile s svojim predpostavnim postopanjem. Pri svojem novem nasilju se deželni odbor ne sklicuje niti na en paragraf obč. reda, po katerem bi bil opravičen, kaj takega unikriti, in je sicer odlok deželnega odbora pravi juridični skandal. Prihodnji teden ima občinski odbor sejo, da razpravlja o najmočnejši naklonjenosti deželnega odbora napram idrijski občini, takrat bo tudi prilika v zadevi nekaj več spregovoriti. Za danes bi klerikalno večino v deželnem odboru, ki na ljubo obskurnemu kateheteu Oswaldu na brezobrazem način preganja idrijsko občino, le še opozorili na odločbo upravnega sodišča z dne 24. aprila 1908 št. 4058. Posledice Oswaldove hudobnosti bodo idrijski klerikalci sami najbolj občutili, o tem so lahko prepričani in se bodo zanje le Oswaldu imeli zahvalit!

+ Lep razmerek na avstrijskih poštah. Učitelj Anton Pesek v Št. Rupertu pri Velikovcu na Koreškem je naslovil v »Narodnem Dnevniku« na poštno ravnateljstvo v Građen odprt pismo, v katerem navaja, da je postal v zadnjem času dr. H. v Celje šest pism. Od teh šestih pism ni prejel dr. H. niti enega. Dr. Seh. je postal knjigo, ki pa tudi ni prisla na svoje mesto. Ravno tako je izginilo nebroj pism, ki so bila naslovljena na učitelja Peska. Dne 20. t. m. je dobil iz Trsta priporočeno pismo s samoslovenskim naslovom, ker je pa bil poštnoodajni list samonemški, ga Pesek ni hotel podpisati, ampak je prosil, da se napravi dvojezični. Poštni uradnici pa so psovali učitelja Peska, rekoč: »Ist das ein Teufel, — ist das ein Mistvieh.« — Tako se vede e. kr. avstrijsko uradništvo napram Slovencem. To uradništvo krade slovensko naslovljena pisma, ako pa pride Slovenec s tem avstrijskim uradništvom v osebno dotiko, tedaj se postopa z njim kot s pritepenim psom. Res, prijetno je biti podložnik slavne habsburške monarhije.

+ Na adresu tukajšnjega okrajnega glavarstva. V Ljubljani je 94,5 % Slovencev in le 5,5 % Nemcev in nemškutarjev, pa vkljub temu razločku je poslalo te dni e. kr. okrajno glavarstvo slovenskim ravnom tako kot nemškim strankam v Ljubljani samonemške odloke v neki barjanski osuševalni zadevi. Vprašamo e. kr. okrajnega glavarja gosp. dr. Crone, če misli, da smo po drž. osnov. zakonih Slovenci dolžni sprejemati nemške odloke, ali pa je on dolžan kot uradnik na Slovenskem respektirati naš jezik in naše — državlanske pravice?

+ V Ljubljanski stolni cerkvi je ta meseč nastopal kot gost nek: nemški jezuit z imenom Fröhlich. Anagizral ga je stolni župnik, ki je tudi razpošiljal tiskana nemška vabilia ter prosil mnogobrojne obiske. Značilno je, da je stolni župnik s temi nemškimi vabilia nadlegoval tudi malone vse slovenske inteligenčne kroge in celo take ljudi, o katerih mu mora vendar znano biti, da nečejo taka vabilia — koš. Meščani nečejo od teh gospodov nič drugega, kakor da naj jih puščajo v miru, a ti gospodje so še nadležnejši kakor židovski krošnjarji.

+ Dramatičnega društva redni občni zbor se vrši dne 2. aprila t. l. ob 8. zvečer v mali dvorani »Narodnega doma«.

+ Slovensko gledališče. Iz pisarne: Zaradi velikonočnih praznikov se do nedelje ne igra. — V nedeljo zvečer pa se pojde prvič velika Goldmarkova opera »Sabksa kraljica« na korist primadone gospo Lili Nordgartove. Za to opero, ki se vrši za kraljevanja Salomona, so se nabavile krasne nove dekoracije in novi kostumi. Salomonov tempelj, vrt pred tem templjem in puščava, so bili naslikani po vzorec dekoracij dvorne opere. Slikarije je prav okusno izvršil g. gledališki mojster L. Waldstein, kostume pa je izgotovila garderoberka g. Waldsteinova. Naslovno vlogo bo pela v dragocenih novih toatah g. Nordgartova, Salomona poje gosp. pl. Vulaković, polveljnika Assada gosp. Fiala, Sulamith je g. Lvova, vel. duhovnika g. Patočka in Bal. Hanaana gosp. Bukšek. Moški in ženski zbor imata teško nalog. Predstava se vrši izven abonenca; za lože par. — Vstopnice se dobivajo od danes nadalje. Na to opero, ki je sijajno umetniško delo ter bode na našem odukrasno uprizorjeno, opozarjam tudi goste z dežele.

+ Za družbo sv. Cirila in Metoda je nabol g. Viktor Magajna v hotelu »Central« v Divači 10 K na čast godu vzorne rodoljubke, cirilometodske gd. Pepce M. Živelj darovalci!

+ Društvo slov. učiteljev je imelo danes dopoldne v žentiskobeki šoli v Ljubljani svoj redni občni zbor. Predsednica gd. Katinka Drol

otvorila zborovanje s pravilnim pozdravom mnogobrojnim članicam in nekaterim nečlanicam, pozivajoč jih k temi stan. organizaciji. Povdarska, da le organizirane bodo predčile nakane raznih šoli neprijaznih faktorjev, ki hočejo odvzeti učiteljice svobodo ter jo gnomo popolnoma uničiti. — Tajnica gd. Janja Miklavčičeva poroča precej obširno o društvenem delovanju v preteklem letu. Ker se je poročilo iti skano razdelilo med slov. učiteljice, povzamemo iz njega le najvažnejše stvari. — Društvo je priredilo nekaj predavanj, ki pa so bila žal, slab obiskana. Na predlog tov. J. Žemljjanove, da bi se ustanovili gospodinjski tečaji za učiteljice v počitničnah, se je društvo obrnilo najprej ustimenim potom na dež. odbor, da poizvede v koliko bi sl. dež. odbor hotel podpirati to idejo. Ker je odbor dobil ugoden odgovor od dež. odbora — naprosil je društvo »Mladika«, da bi dalo v počitniškem času na razpolago kubinjo in druge potrebne prostore. Velikodušnost velecenj. g. županje Milice Hribarjeve kot predsednice »Mladika« — je izposovala popolno brezplačno uprabo teh prostorov. Imele bi tudi brezplačna stanovanja. Po teh zagotovilih je odbor sestavil pismeno prošnjo, predno pa jo je vložil, je že objavil »Slovenec«, da je deželni odbor sklenil prirediti tak tečaj v Marijanščici. Dvomljivo pa je, če bi obiskovalke tečaja v Marijanščici dobile to, kar jim nudi »Mladika«. Toda bojanzen, da more obisk tečajev v »Mladiki« škodovati pri raznih prošnjah, bi gotovo vplivala na to, da bi se nadaljnje izobrazbe željne učiteljice ogibale »Mladiku«. V tem oziru se sklene pozvati učiteljice, da se izjavijo, kje hočejo obiskovati gospodinjski tečaj v Marijanščici ali v »Mladiku«. Odbor je ukrenil tudi vse potrebitno, da pride na 4. učno mestno na deklinski licejski vadnici učiteljice. Najhujše pa grozi udariti po učiteljicah deželnih zborov kranjskih, ki je dal pred svojim razstankom dežel. odboru nalog, naj proučava, kako bi se učiteljicam, ki se omože, odvzela penzija. Tako torej hoče slavni deželni zbor kranjski »pomagati« stradejočemu učiteljstvu. Sramota deželnemu zboru, ki hoče tako grdo krivico sankcionirati z zakonom! Dasi so učiteljice že itak prikrajšane pri plači, hoče se jim sedaj vzeti še tisto, kar so same vplačevali. Saj morajo vendar plačevati v penzijski sklad! Za tako sovražno in nevhodno nastopanje proti učiteljicam je res edino primerni izraz, ki se je čul med zborovalkami: To je nesramno!

— Po tajniščem poročilu se je vnučala razprava o poročilu samem in še o nekaterih drugih točkah, kot o celibatu učiteljice, o društvenem domu itd. Društveni dom se opusti, ker se ga je le malokatera učiteljica poslužila. Občni zbor se je izrekel tudi proti uvedbi gospodinjskega oddelka na pripravnici. — Iz poročila blagajničarke gd. M. Marout je razvidno, da je imelo društvo v minulem letu 242 K 96 v dohodkov in 300 K 60 v stroškov. Skupno premoženje znaša 1747 K 24 v. — Pri na to vrščih se volitvah je bil soglasno izvoljen stari odbor. — Slednji se na predlog gd. Marije Mehle sklene, da pristopi društvo slovenskih učiteljic k obrambnemu skladu Ciril - Metodove družbe z zneskom 200 K.

— »Prosveta.« Prvi, zimski tečaj šolskega leta 1909/10 je prikraj, zato treba dati slovenski načrti na predni javnosti obširnejše poročilo o dosedanjem delovanju in o letosnjem delu »Prosvete«. Tem potom hočemo poskusiti vzбудiti slovensko inteligenco iz te čudne indiferentnosti do narodnega dela. Ni dovolj skrbeti samo za šolstvo, treba je tudi ono mladino, ki pride iz obmejnih slovenskih družbenih šol, pri narodni zavednosti ohraniti. To se pa more zgoditi in vršiti edino le s pomočjo knjig, do katerih se pride potom ljudskih knjižnic. To je dobrosravnost, da se poskusiti vzбудiti slovensko inteligenco iz te čudne indiferentnosti do narodnega dela. Ni dovolj skrbeti samo za šolstvo, treba je tudi ono mladino, ki pride iz obmejnih slovenskih družbenih šol, pri narodni zavednosti ohraniti. To se pa more zgoditi in vršiti edino le s pomočjo knjig, do katerih se pride potom ljudskih knjižnic. To je dobrosravnost, da se poskusiti vzбудiti slovensko inteligenco iz te čudne indiferentnosti do narodnega dela. Ni dovolj skrbeti samo za šolstvo, treba je tudi ono mladino, ki pride iz obmejnih slovenskih družbenih šol, pri narodni zavednosti ohraniti. To se pa more zgoditi in vršiti edino le s pomočjo knjig, do katerih se pride potom ljudskih knjižnic. To je dobrosravnost, da se poskusiti vzбудiti slovensko inteligenco iz te čudne indiferentnosti do narodnega dela. Ni dovolj skrbeti samo za šolstvo, treba je tudi ono mladino, ki pride iz obmejnih slovenskih družbenih šol, pri narodni zavednosti ohraniti. To se pa more zgoditi in vršiti edino le s pomočjo knjig, do katerih se pride potom ljudskih knjižnic. To je dobrosravnost, da se poskusiti vzбудiti slovensko inteligenco iz te čudne indiferentnosti do narodnega dela. Ni dovolj skrbeti samo za šolstvo, treba je tudi ono mladino, ki pride iz obmejnih slovenskih družbenih šol, pri narodni zavednosti ohraniti. To se pa more zgoditi in vršiti edino le s pomočjo knjig, do katerih se pride potom ljudskih knjižnic. To je dobrosravnost, da se poskusiti vzбудiti slovensko inteligenco iz te čudne indiferentnosti do narodnega dela. Ni dovolj skrbeti samo za šolstvo, treba je tudi ono mladino, ki pride iz obmejnih slovenskih družbenih šol, pri narodni zavednosti ohraniti. To se pa more zgoditi in vršiti edino le s pomočjo knjig, do katerih se pride potom ljudskih knjižnic. To je dobrosravnost, da se poskusiti vzбудiti slovensko inteligenco iz te čudne indiferentnosti do narodnega dela. Ni dovolj skrbeti samo za šolstvo, treba je tudi ono mladino, ki pride iz obmejnih slovenskih družbenih šol, pri narodni zavednosti ohraniti. To se pa more zgoditi in vršiti edino le s pomočjo knjig, do katerih se pride potom ljudskih knjižnic. To je dobrosravnost, da se poskusiti vzбудiti slovensko inteligenco iz te čudne indiferentnosti do narodnega dela. Ni dovolj skrbeti samo za šolstvo, treba je tudi ono mladino, ki pride iz obmejnih slovenskih družbenih šol, pri narodni zavednosti ohraniti. To se pa more zgoditi in vršiti edino le s pomočjo knjig, do katerih se pride potom ljudskih knjižnic. To je dobrosravnost, da se poskusiti vzбудiti slovensko inteligenco iz te čudne indiferentnosti do narodnega dela. Ni dovolj skrbeti samo za šolstvo, treba je tudi ono mladino, ki pride iz obmejnih slovenskih družbenih šol, pri narodni zavednosti ohraniti. To se pa more zgoditi in vršiti edino le s pomočjo knjig, do katerih se pride potom ljudskih knjižnic. To je dobrosravnost, da se poskusiti vzбудiti slovensko inteligenco iz te čudne indiferentnosti do narodnega dela. Ni dovolj skrbeti samo za šolstvo, treba je tudi ono mladino, ki pride iz obmejnih slovenskih družbenih šol, pri narodni zavednosti ohraniti. To se pa more zgoditi in vršiti edino le s pomočjo knjig, do katerih se pride potom ljudskih knjižnic. To je dobrosravnost, da se poskusiti vzbuditi slovensko inteligenco iz te čudne indiferentnosti do narodnega dela. Ni dovolj skrbeti samo za šolstvo, treba je tudi ono mladino, ki pride iz obmejnih slovenskih družbenih šol, pri narodni zavednosti ohraniti. To se pa more zgoditi in vršiti edino le s pomočjo knjig, do katerih se pride potom ljudskih knjižnic. To je dobrosravnost, da se poskusiti vzbuditi slovensko inteligenco iz te čudne indiferentnosti do narodnega dela. Ni dovolj skrbeti samo za šolstvo, treba je tudi ono mladino, ki pride iz obmejnih slovenskih družbenih šol, pri narodni zavednosti ohraniti. To se pa more zgoditi in vršiti edino le s pomočjo knjig, do katerih se pride potom ljudskih knjižnic. To je dobrosravnost, da se poskusiti vzbuditi slovensko inteligenco iz te čudne indiferentnosti do narodnega dela. Ni dovolj skrbeti samo za šolstvo, treba je tudi ono mladino, ki pride iz obmejnih slovenskih družbenih šol, pri narodni zavednosti ohraniti. To se pa more zgoditi in vršiti edino le s pomočjo knjig, do katerih se pride potom ljudskih knjižnic. To je dobrosravnost, da se poskusiti vzbuditi slovensko inteligenco iz te čudne indiferentnosti do narodnega dela. Ni dovolj skrbeti samo za šolstvo, treba je tudi ono mladino, ki pride iz obmejnih slovenskih družbenih šol, pri narodni zavednosti ohraniti. To se pa more zgoditi in vršiti edino le s pomočjo knjig, do katerih se pride potom ljudskih knjižnic. To je dobrosravnost, da se poskusiti vzbuditi slovensko inteligenco iz te čudne indiferentnosti do narodnega dela. Ni dovolj skrbeti samo za šolstvo, treba je tudi ono mladino, ki pride iz obmejnih slovenskih družbenih šol, pri narodni zavednosti ohraniti. To se pa more zgoditi in vršiti edino le s pomočjo knjig, do katerih se pride potom ljudskih knjižnic. To je dobrosravnost, da se poskusiti vzbuditi slovensko inteligenco iz te čudne indiferentnosti do narodnega dela. Ni dovolj skrbeti samo za šolstvo, treba je tudi ono mladino, ki pride iz obmejnih slovenskih družbenih šol, pri narodni zavednosti ohraniti. To se pa more zgoditi in vršiti edino le s pomočjo knjig, do katerih se pride potom ljudskih knjižnic. To je dobrosravnost, da se poskusiti vzbuditi slovensko inteligenco iz te čudne indiferentnosti do narodnega dela. Ni dovolj skrbeti samo za šolstvo, treba je tudi ono mladino, ki pride iz obmejnih slovenskih družbenih šol, pri narodni zavednosti ohraniti. To se pa more zgoditi in vršiti edino le s pomočjo knjig, do katerih se pride potom ljudskih knjižnic. To je dobrosravnost, da se poskusiti vzbuditi slovensko inteligenco iz te čudne indiferentnosti do narodnega dela. Ni dovolj skrbeti samo za šolstvo, treba je tudi ono mladino, ki pride iz obmejnih slovenskih družbenih šol, pri narodni zavednosti ohraniti. To se pa more zgoditi in vršiti edino le s pomočjo knjig, do katerih se pride potom ljudskih knjižnic. To je dobrosravnost, da se poskusiti vzbuditi slovensko inteligenco iz te čudne indiferentnosti do narodnega dela. Ni dovolj skrbeti samo za šolstvo, treba je tudi

Popadel ga je za mazinec na desni nogi ter ga le neznatno poškodoval. Lastnik pes je znan.

Delavsko gibanje. Včeraj je prišlo iz Amerike 10 Hrvatov, 14 Kočevarjev se je povrnilo iz Dunaja domov, 28 Labov je šlo iz Kermina v Kočevo, 31 slovenskih tesačev se je pripeljalo iz Zagreba v St. Lovrenc.

Izgubljeno in najdeno. Ga. Marija Kušarjeva je izgubila dva nova črna klobuka. — Posestnica Marjana Ilovarjeva je izgubila denarnico, v kateri je imela bankovec za 5 dolarjev in murčke. — G. Ivan Krapš je našel zlat privesek. — Kuharica Dora Šifrigerjeva je našla denarnico z manjšo vsoto denarja.

Slovenski Jug.

Hrvatski sabor. Popolitanska seja v torek se je pričela ob pol 5. Prvi je govoril predsednik »Seljake stranke« Stjepan Radić. Govoril je o najrazličnejših stvareh: o upravnem sodišču, o svojih kaznih, o madžarom, o izseljevanju in o volilni reformi. Hvalil je koalicijo, da je stavila za pogoj sporazuma z vladom, da se izvede volilna reforma, ter naglašal, da lahko sedaj stopi hravsko-srbska koalicija vsed tega uspeha vedrega in cistega lica pred narod.

Končno je izjavil, da bo njegova stranka podpirala vladu in koalicijo. Socialist V. Korač je kvitiziral delovanje koalicije, o kateri je trdil, da stopa po poti, ki jo bo dovedla tja, kamor je prišla bivša narodna stranka. V vladu nima zaupanja, ker je krenila na stezo reakcije. Z vladno naredbo dobe vpliv na šole zopet jezuitje. Proti temu pa morajo nastopiti vsi, ki ljubijo ne samo fizično, marveč tudi duševno svobodo. Frankovec Zatluka: »To ni res! Ljudstvo mora biti bogabojče, da se ne poživini.« Korač: Ante Starčević, ki ga imenujete svojega voditelja, pa je napisal, da so popje pozivnili ljudstvo. — Govornik je končno izjavil, da nima zaupanja v vladu in da je zato tudi ne bo podpiral. Za Koračem je govoril poslanec Supilo. Kritiziral je pakt koalicije z panom in naglašal, da zaupa politiki bana Tomašića, ker ta politika vodi do reakcije. Nato se je prijavil za besedo ban dr. Nikola pl. Tomašić. Rekel je med drugim: Na področju praktične politike ne bom šel s prvega pota, marveč bom napel vse sile, da interesi Hrvatske ne bodo trpeli škode. Zato sem tudi prosil gospoda, ki je hotel interpelirati o madžarskih šolah, da to opusti, ker sem v tem oziru že pričel pogajanja z zajedniško vladom in se nadejam, da bom to vprašanje rešil tako, da bom lahko svetlega lica stopili pred narod. (Burno odobravanje.) Ako tega ne bom mogel storiti, bom se svetlega lica umaknil. (Viharno odobravanje.) Očita se mi moje stališče o narodnem edinstvu hrvatskega in srbskega naroda. To me ne moti, da bi v politiki ne storil vse, da se mises tega narodnega edinstva čim najbolje ne ukrepi. Ako del našega naroda hoče, da se zove Srbski, ker me vsaka žilica šepeče, da je Srb, ga bo vsak razboriti hrvatski politik tudi imenoval tako. (Frankovec: Srbski era!) Da, v tem pravcu srbska era, a vaša je (proti frankovcem) laži hrvatska. (Navedeno poskušanje in klic: Živio ban!) Vprašanje zeleničarske pragmatike je za sedaj odloženo, ker je peštanski parlament razpuščen. Za sedaj se omejujem na izjavo, da se bom v tem vprašanju popolnoma podvrgel staljenju, ki ga bo zavzel sabor. S tem stališčem bom ali zmagal ali padel. (Frenetično dolgotrajno odobravanje v saboru in na galeriji, viharni klic: Živio ban!) Po končanem banovem govoru je predstnik zaključil seja.

Začetek srbsko-bolgarskega sporazuma glede Makedonije? V Parizu je imel te dni znani francoski učenjak Viktor Berard predavanje o balkanski konfederaciji. Predavanja so se udeležili srbski in bolgarski akademiki. Po predavanju je bila konferenca, na kateri se je vsestransko razmotrivalo makedonsko vprašanje. Po daljši izredno živahni razpravi je prišlo med navzočimi Srbi in Bolgari do popolnega soglasja v tem vprašanju. Zavezali so se, da bodo v smislu tega sporazuma delovali tudi med narodom, dokler ne pride do popolnega sporazuma glede Makedonije med Srbi in Bolgari. Srbski in bolgarski akademiki so poslali brzojavne pozdravne v Belgrad in Sofijo, v katerih obveščajo svoje tovariše o sklenjenem bratstvu.

Telefonsku in brzojavnu poročila.

Dunajčanje hočejo Weisskirchnerja za župana.

Dunaj, 24. marca. Iz vseh 21 dunajskih okrajev so poslali trgovinskemu ministru dr. Weisskirchnerju prošnje, naj sprejme mesto župana. V parlamentarnih krogih zatrjujejo, da se bo Weisskirchner uklonil splošni želji in da bo v kratkem izstopil iz kabineta, da prevzame Luegerjevo nasledstvo.

Odlikanje.

Dunaj, 24. marca. Senatni predsednik Zenker, rodom Čeh, je odlikovan z redom železne krone II. vrste.

Radi dogodkov v ogrskem parlamentu.

Budimpešta, 24. marca. Danes je sodišče zaslišalo več oseb, ki so bile prične burnih dogodkov v parlamentu pretekli ponedeljek. Vse prične obremenjujejo Gezo Polonyija, da je on dal iniciativi za napad na ministrskega predsednika in da je on vrgel nanj težak tintnik.

Tisza — častni doktor.

Budimpešta, 24. marca. Vsečilišče je imenovalo za častnega doktora grofa Kalmana Tiszo.

Sokolska ideja na Rusku.

Petrograd, 24. marca. Na skupščini »Sokola« se je sklenilo čim najprej pričeti z zgradbo Sokolskega doma. »Sokol« ustanovi višji telovadni zavod, kateremu bo vlasta dala 4000 K letne podpore. V ruske srednje šole se uvede telovadba po sokolskem sistemu kot obligaten predmet, absolventi sokolskega telovadnega zavoda pa se bodo nameščali na srednjih šolah kot telovadni učitelji. Za starost je bil zopet izvoljen poslanec A. S. Gizički, za podstaroste N. A. Sultan, Krim-Girej in Z. I. Rejman.

Poset kralja Petra na turškem dvoru.

Carigrad, 24. marca. Za sprejem srbskega kralja se delajo velike priprave. Sultan Mohamed je sam izrazil željo, naj se kralju priredi čim najsišajnejši sprejem, češ, kralj Peter je eden najiskrenejših prijateljev Turčije. Na čast kralju prireji sultana veliko vojaško parado pri Huriet tepe. Pri paradi bo sodelovalo 30.000 vojakov. Poveljeval bo generalisimus in vojni minister Šefket paša.

Ruski izletniki na Slovensko.

Petrograd, 24. marca. Izletniki, ki posetijo spomladi slovenski jug, odidejo iz Petrograda dne 27. maja in prispev v Ljubljano najbrže dne 7. junija. Kakor se čuje, se bodo nekateri ruski udeleženci s sofijskih prireditvev vračali preko slovenskih dežel v svojo domovino.

Bolgarska kraljevska dvojica v Carigradu.

Carigrad, 24. marca. Kralj Ferdinand in kraljica Eleonora sta včeraj prisostvovali seji parlamenta, kjer jih je v imenu poslanec pozdravil predsednik Riza bej. Popolne je bila vojaška parada, ki so ji prisostvovali kraljevski par, sultan, prestolonaslednik, diplomatični ministri in drugi dostojanstveniki.

Srbski kralj v Petrogradu.

Petrograd, 24. marca. Kralj Peter je včeraj posetil carico-mater, soproga velikega Slovana carja Aleksandra III. in ostale člane carlike rodbine. Obedoval je včeraj v srbskem poslanstvu. Danes dopoldne je posetil ministrskega predsednika Stolipina, ministra zunanjih del Izvoljskega in finančnega ministra Kokovceva. Popoldne si je ogledal trdnjava Petropavlovsk, obiskal mavzolej, kjer je ob krsti carjev Aleksandra II. in Aleksandra III. položil srebrne lovorce vence. Ob pol 3. popoldne je sprejel diplomatski kor.

Novo laško ministrstvo.

Rim, 24. marca. Sestavo novega ministrstva je končno prevzel Giolitti. Imena ostalih ministrov še niso znana.

Potres v južni Italiji.

Mesina, 24. marca. Ponoči je bil tu močan, a zelo kratek potresni sunek. Ljudje so bežali prestrašeni iz hiš. Potres ni povzročil nobene škode.

Catania, 24. marca. Potresna opazovalnica je zabeležila več lrahkih potresnih sunkov. Etna je jutri zopet bljuvati lava in pepel. Odprlo se je 12 žrel (kraterjev). Zareča lava se vali po hribu niz dol. V nevarnosti je več vasi. V Apuliji vlada velik strah.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Rasto Pustoslemek.

Ustna voda „EUODIN“

Specijalite in medicina.

Cena 2 krona.

4813 Glavna založna letarna

Ob. pl. Trnkotz v Ljubljani.

Poželjenje po solncu.

izvabi ljudi na prost, če je le nekako prijazno nebo in večkrat plačane majhno razvedri v dolgotrajnim prehajanjem. Treba je biti prav posebno previden in na takem izprehodu nekaj Fayevih pristnih sodenskih mineralnih pastilj razpustiti v ustih. Izborni odvratni učinek sodenici bomo tele potem vedeli ceniti. Fayeve pristne sodenske mineralne pastilje stanejo samo K 125 skatija in se dobivajo v vseh zadevnih trgovinah. Ponarebde pa odločno zadržavajte.

Generalno zastopstvo za Avstro-Ogrsko: W. Th. Guntzert, c. kr. dvorni dobavitelj, Dunaj, IV/1. Grosse Neugasse 17.

Sprejme se učenka

Potrtega srca javljamo vsem prijateljem, sorodnikom in znancem, da je gospod

Ivan Skraba

po kratki, mučni bolezni, previden s svetimi zakramenti za umirajoče v starosti 55 let mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bude v petek, 25. sušča ob 5 popoldne iz hiše žalosti Poljanski nasip št. 14 k Sv. Križu.

Ljubljana, 24. sušča 1910.

Zaljuboč estall.

+ Poželjenje po solncu.

izvabi ljudi na prost, če je le nekako prijazno nebo in večkrat plačane majhno razvedri v dolgotrajnim prehajanjem. Treba je biti prav posebno previden in na takem izprehodu nekaj Fayevih pristnih sodenskih mineralnih pastilj razpustiti v ustih. Izborni odvratni učinek sodenici bomo tele potem vedeli ceniti. Fayeve pristne sodenske mineralne pastilje stanejo samo K 125 skatija in se dobivajo v vseh zadevnih trgovinah. Ponarebde pa odločno zadržavajte.

Generalno zastopstvo za Avstro-Ogrsko: W. Th. Guntzert, c. kr. dvorni dobavitelj, Dunaj, IV/1. Grosse Neugasse 17.

+ Sprejme se učenka

Potrtega srca javljamo vsem prijateljem, sorodnikom in znancem, da je gospod

Fran Eger

trgovca

danes ob 2. popoldne mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bude v petek, dne 25. t. m. ob 5. popoldne iz hiše žalosti Franc Jožeta cesta št. 3. na pokopališču k Sv. Križu.

Dragega pokojnika priporočamo v blag spomin.

Ljubljana, dne 23. marca 1910.

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 23. marca 1910.

Termin.

Pšenica za april 910. za 50 kg 13.65

Šenica za maj 1910. za 50 kg 13.57

Pšenica za oktober 1910. za 50 kg 11.25

Rž za april 1910. za 50 kg 8.47

Koruz za maj 910. za 50 kg 6.12

Oves za april 1910. za 50 kg 7.25

Efektiv.

š. v. ceneje.

Meteorologično poročilo.

Vreme nad morjem 3002. Srednji uravni slak 730-0 mm.

Letoraz.

Čas Stanje barometra Temp. in Vetrovi

9. pop. 734.3 11.2 sr. jug jasno

9. zv. 733.4 5.2 sr. jizzhod .

24. 7. z. 735.2 20 sr. jizzah del. oblač.

Srednja včerajšnja temperatura 68,

norm. 50. Padavina v 24 urah 0.0 mm.

Spreten mlekar

se išče za takojšnji nastop.

Verziran mora biti v vseh strokah mlekarstva in biti lepega aravnega vedenja.

Naslov v upravnosti »Slovenskega Naroda«.

1043

Zahvala.

Zahvala.